

det den Politikk, dette Ministerium har fulgt. Den bedste Maade, hvorpaa man opdrager en Mand eller et Folk til at føle sit Ansvar, det er derigjennem, at man tager dem paa Ordet. Derfor er det parlamentariske System et folkeopdragende System, idet enhver Mand under det veed, at naar han arbejder for en Sag, og han naaer saa vidt, at han kan faae Flertallet for den, kan han blive tagen paa Ordet og blive sat til at gjennemføre den. Dette vil virke til, at han hele sin Færd igjennem nøie overveier, hvad han lover og ikke lover Mære, end han kan staa ved i sin Tid. Det er et af de største Goder ved det parlamentariske System, men dette System vide vi jo Alle, at Ministeriet absolut har modsat sig. Og ikke nok med det, men hvorledes har Regjeringen handlet? Hvilket Exempel har den selv givet med Hensyn til Ansvarfølelsen? Dette Ministerium har ganske rolig Gang efter Gang paataget sig Ansvaret for Landets Styrelse under en Tilstand, som det selv erklærede for fordærvelig for Landet. Det har paataget sig det grundlovmæssige Ansvar for en Styrelse, som det mente, var urigtig og usforvarlig. Det er allerede en eiendommelig Maade at omgaaes med sit Ansvar paa, men endnu værre er den Maade, hvorpaa Ministeriet optager det, hver Gang man behænder det dets Handlinger, idet det ikke veed andet Svar end dette: Gaa til Rigsretten og se, om I kan faae os dømt! Naar man nu veed, at Rigsretten er sammensat af Mand, hvis ene Halvdel Regjeringen selv har udnævnt, hvor Regjeringen endogsaa er gaaet saa vidt, at den sidste Gang, da den skulde vælge et Medlem, valgte en Mand, der var saa udpræget Partimand, at han, saa vidt jeg veed, er i Bestyrelsen for det ene Partis store politiske Forening. Naar man veed, at den anden Halvdel for største Delen bestaar af Ministeriets Venner i Landstinget — det veed Regjeringen jo lige saa godt som vi Alle — og man saa ved enhver Leilighed hører Regjeringen sige: Se, om I kunne faae os dømt, gaa til Rigsretten, ellers erkjende vi ikke vort Ansvar — da gjør det et mærkeligt Indtryk. Hvad vilde De i det private Liv sige om en Mand, der ikke erkjendte andet Ansvar for sine Handlinger end det, at han ikke ligefrem kunde blive dømt som en Forbryder? Hvad vilde De navnlig sige, naar denne Mand henviste Dem til en Domstol, bestaaende af hans gode Venner? Jeg tror ikke, han vilde kunne fremstilles som et Exempel paa en Mand, der virkelig følte sit Ansvar. Og hvad tro De, Regjeringens Færd i det

Hele vil virke i Befolkningen? En Regjering, som siger: Kunne vi ikke faae vor Billie med de lovlige Myndigheders Samtykke, tage vi det uden det; naar vi ikke kunne faae de Penge, vi og vore Venner i Landstinget anse for nødvendige, med Folkethingets Samtykke, tage vi dem uden dette Samtykke — hvilket Exempel tro De da, det giver for det private Liv her i Landet. Tro De ikke, at det kunde indeholde en ikke saa lille Fristelse for adskillige Aktieselskabers Direktioner og adskillige private Forretningsfolk til at stille sig paa samme Maade i deres Forhold, som Regjeringen har stillet sig i de politiske. Saaledes staaer det, men ved dette Forslag sætter Regjeringen Kronen paa Bærket. Dette Forslag kunde efter min Mening passende have til Overskrift: Lov om Ansvarfølelsens Ophævelse i det danske Folk. Og det er stridende mod Grundtanken i en konstitutionel Forfatning. Meningen med en fri Forfatning er dog vel ikke den, at Folket skal lægge enhver Sag, som der bliver Strid om, i Tilfældets Haand. Meningen med en fri Forfatning er, saa vidt jeg har forstaaet den, at Folket skal vænnes til at tænke over sine egne Sager og se at faae dem ordnede paa den bedste Maade. Det skal handle under sit Ansvar saaledes, at det veed, at naar det gjør noget Galt og det hævner sig, saa er det Løn som forskyldt. Det er Meningen, at Rigsdagen skal være et Opfostringshus for det Folk, som den er udgaaet af, men Regjeringen vil gjøre os til en Flot Opfostringshusdreng, der skal trække Talloetteriet, helst med Bind for Øinene. En Forfatning, som den, Regjeringen har foreslaaet, vilde nedbryde al Ansvarfølelse i Folket, hvis den blev vedtaget. Thi saa vilde Enhver kunne sige sig selv, at alt det saglige Arbejde paa Finansloven, alle Overveielser og desl. var i Grunden øresløse. Det vilde da blot gjælde om, at faae saa mange Numre med ved Træningen som muligt, for at man kunde faae Lidt ud af det tilsidst. Men paa den anden Maade vilde Folket vænnes af med at tænke over sine egne Sager, vænnes af med at føle Ansvaret for sin egen Skjæbne, og De kunne være overbeviste om, at det vilde ikke blot være i det politiske, men ogsaa i det private Liv, at denne Mangel paa Ansvarfølelse vilde vise sig. Dog jeg er overbevist om, at det ikke kan blive vedtaget, thi der er heldigvis i det danske Folk, og det baade i Øiøre og Benstre, endnu for megen Ansvarfølelse, for megen alvorlig Følelse af, hvad vi skyldte vort Folk, til at vi ville gaa ind paa et Forslag som det, her foreligger. Det siges ganske vist, at der er enkelte Samfundstræbse,